

відтопонімні утворення:): Єзерський (< пол. jezioro (озеро)), Підгірний(< село Підгір'я), Сокальський (< місто Сокаль), напр.: «Скерувати підозрюваного на психіатричне обстеження. Єзерський» [2, с.27]. Зустрічаємо у досліджуваному матеріалі і анімалонімичні прізвиська: Котович (< кіт), Козик (< коза), Вільк (< пол. wilk (вовк)), напр. «— Марцелій Вільк тут проживає? — Комісар не знижував голосу.» [2, с.90].

Антропоніми в досліджуваному творі — це не просто формальність, а важливий інструмент, за допомогою якого Марек Краєвський формує характери, підкреслює ідею твору, створює атмосферу і впливає на сприйняття читачем. Їхня роль є багатогранною і значущою. Вони не просто позначають персонажів, а виконують важливі художні, стилістичні, символічні та психологічні функції. Оними слугують засобом створення часового контексту, соціальних, вікових та просторових характеристик. М. Краєвський за допомогою пропріативів показує наскільки багатим на етнічні спільноти був Львів у післявоєнний час. Крім того, можемо зробити висновок про неабияку ерудицію письменника не лише у літературі, а й в історії.

Список використаної літератури

1. Бучко, Д. Г. Словник української ономастичної термінології. Ранок-НТ. 2012. 255 с.
2. Краєвський М. Еринії. Видавництво: Урбіно, 2013. 225 с.
3. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей. Словник-довідник. За ред. В. М. Русанівського; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.

Ірина Туманова,
Державний податковий університет;
Науковий керівник: доктор наук із соціальних комунікацій, професор
Гиріна Тетяна Сергіївна

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОШИРЕННІ ТА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ФЕЙКОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

У сучасному інформаційному суспільстві соціальні мережі стали невіддільною частиною щоденного комунікативного простору мільйонів людей. Завдяки швидкості поширення контенту, візуальній привабливості, інтерактивності та персоналізованих алгоритмах видачі новин, ці платформи стали не лише каналами для обміну думками, а й потужним засобом формування

суспільних уявлень, емоційних реакцій і навіть політичних рішень. Однак разом із розширенням можливостей зростає і рівень ризиків – передусім через масштабне та безконтрольне поширення фейкових повідомлень, дезінформації та маніпулятивного контенту.

Особливо загрозливим є поширення фейків у періоди суспільних криз – війни, пандемій, виборів, терористичних загроз, коли інформаційне перевантаження та емоційна напруга роблять аудиторію особливо вразливою до неправдивих повідомлень. Фейки здатні підірвати довіру до інституцій, сприяти паніці, розпалювати міжгрупову ворожнечу або, навпаки, створювати ілюзію безпеки там, де вона відсутня. Соціальні мережі, завдяки своїм технологічним особливостям (алгоритмічні стрічки, функція репосту, ефект інформаційної бульбашки), часто виступають каталізатором таких процесів, тоді як традиційні медіа втрачають здатність оперативно реагувати на масштабність дезінформаційних хвиль.

Водночас ці самі платформи є і простором для боротьби з фейками. Фактчекінгові організації, незалежні журналісти, ініціативи цифрової грамотності, внутрішні політики модерації (як-от сповіщення про фейковий контент чи блокування публікацій) створюють альтернативну парадигму нейтралізації фейків у тому ж середовищі, де вони виникають. Саме тому критично важливим є дослідження подвійної ролі соціальних мереж як інструментів поширення дезінформації та як каналів її спростування. Такий аналіз дозволяє глибше зрозуміти природу сучасної інформаційної загрози та запропонувати ефективні моделі реагування, які базуються на поєднанні журналістики, цифрових технологій і активного громадянського суспільства.

Метою дослідження є визначення ролі соціальних мереж у механізмах поширення та нейтралізації фейкових повідомлень. Відповідно до поставленої мети завданнями дослідження є аналіз факторів, які сприяють поширенню фейків у соціальних мережах, окреслення найбільш ефективних механізмів протидії дезінформації; оцінки ролі журналіста та фактчекінгових проєктів у цифровому середовищі.

У цій дослідженні Б.Родича проаналізовано як соціальні мережі сприяють поширенню фейкових новин під час глобальних криз, таких як вибори в США, пандемія COVID-19 та війна в Україні. Дослідження підкреслює, що онлайн-платформи значно впливають на швидкість та масштаб розповсюдження дезінформації, що негативно позначається на демократичних процесах та суспільній стабільності. Автори закликають до подальших досліджень у цій сфері

та розробки стратегій для боротьби з фейковими новинами в соціальних мережах [2]. Колектив малазійських дослідників у складі І. Ян, Ф. Чжоу та М.Ш. Самсуріджан. запропонували метод виявлення фейкових новин у соціальних мережах за допомогою ансамблевого навчання. Автори використовують комбінацію глибоких нейронних мереж для аналізу контенту повідомлень, включаючи багат шаровий персептрон та згорткові нейронні мережі, які обробляють різні представлення тексту. Результати експериментів на базах даних GossipCop та PolitiFact демонструють високу точність запропонованого підходу, що підкреслює ефективність ансамблевих методів у визначенні дезінформації [3].

Ж. Лян досліджує, як соціальні мережі впливають на поширення новин та інформації серед користувачів. Автор зазначає, що, хоча соціальні мережі сприяють швидкому обміну інформацією, вони також можуть посилювати розповсюдження фейкових новин, що призводить до негативних наслідків для суспільства. Дослідження підкреслює необхідність підвищення обізнаності користувачів та впровадження механізмів контролю для запобігання дезінформації [1, с. 1–5].

У ході дослідження було виявлено, що соціальні мережі виконують амбівалентну функцію в сучасному інформаційному просторі: з одного боку виступають потужним каналом поширення фейкових повідомлень, з іншого надають інструменти для оперативного їх виявлення та нейтралізації. Такий подвійний характер зумовлений технічною природою самих платформ (Facebook, Telegram, TikTok тощо), які побудовані на алгоритмічних стрічках новин і пріоритеті контенту з високим емоційним відгуком.

Основними механізмами, що сприяють поширенню фейків у соціальних мережах, є:

- алгоритмічна логіка платформ, яка просуває контент з високою залученістю, незалежно від його достовірності;
- ефект інформаційної бульбашки – користувачі отримують переважно ту інформацію, яка узгоджується з їхніми поглядами, що знижує критичне мислення;
- брак цифрової медіаграмотності серед користувачів, особливо серед старшого покоління;
- анонімність або псевдонімність профілів, що сприяє неконтрольованому створенню бот-мереж і поширенню деструктивного контенту.

Водночас було проаналізовано й ефективні механізми протидії дезінформації. Зокрема, ключову роль відіграють незалежні фактчекінгові ініціативи (StopFake, VoxCheck, Reuters Fact Check), які використовують як журналістські методи перевірки інформації, так і цифрові інструменти верифікації (зокрема, OSINT). Продуктивними виявилися і партнерства самих платформ з фактчекінговими організаціями – наприклад, Meta співпрацює з незалежними редакціями в межах проєкту Third-Party Fact-Checking. Telegram-канали також формують нові практики саморегулювання – низка українських ініціатив запроваджує позначки «перевірено», посилання на першоджерела, спростування фейків у режимі реального часу.

Іншою важливою тенденцією є зростання ролі журналістів як цифрових медіаторів: вони не лише транслиують інформацію, а й пояснюють контексти, розвінчують фейки, формують стійкість аудиторії до маніпуляцій. Особливо в умовах війни журналістика бере на себе функції інформаційної оборони, а соціальні мережі стають її бойовим полем. Помітною є роль верифікованих акаунтів у TikTok та Instagram, де через сторітелінг, відеоформати та репортажі журналісти доносять перевірену інформацію широкій аудиторії. Додатково встановлено, що найефективніші моделі протидії дезінформації базуються на поєднанні трьох чинників: технічної модерації (автоматичне виявлення фейків), людського аналізу (журналісти, фактчекери, модератори) та освітніх ініціатив (платформи цифрової медіаграмотності, інтеграція медіаосвіти в освітній процес). Така комплексна модель дозволяє не лише знешкоджувати окремі фейки, а й підвищувати загальну інформаційну стійкість суспільства.

Соціальні мережі потребують не ізоляції, а системного включення в екосистему протидії дезінформації, за участі держави, медіа, громадських організацій і самих користувачів. Переосмислення ролі цифрових платформ має супроводжуватися впровадженням прозорих алгоритмів, етичних стандартів і доступної просвітницької інформації. Вони є одночасно середовищем поширення фейків і платформою для їхньої нейтралізації. Ключову роль відіграє інституціоналізація фактчекінгу, прозорість алгоритмів, а також медіаграмотність громадян. Подальші дослідження доцільно зосередити на оцінці ефективності окремих антифейкових стратегій, аналізі інформаційної поведінки користувачів і впровадженні етичних стандартів у роботі соціальних платформ.

Список використаної літератури:

1. Liang Z. Research on the Impact of Social Networks on News Spread. Communications in Humanities Research. 2023. № 17(1). P.1–5. URL.: https://www.researchgate.net/publication/375990860_Research_on_the_Impact_of_Social_Networks_on_News_Spread.
2. Rodič B. The Role of Social Networks in the Spread of Fake News. 2024. URL.: https://www.researchgate.net/publication/379137759_The_Role_of_Social_Networks_in_the_Spread_of_Fake_News.
3. Yang Y., Zhou F., M. S. Samsurijan. Recognizing fake news spreading in social networks using ensemble learning. Journal of Information Technology & Politics. 2025. URL.: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19331681.2025.2458686>.

Фармагей Жанна,
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Бабій Ірина Михайлівна

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ В РОМАНІ АНДРІЯ КИРИЧЕНКА «МИСЛИВЦІ ЗА ГРАДАМИ»

Постановка проблеми. Вивчення лексико-семантичних груп військової лексики в художніх творах є важливим аспектом лінгвістичних досліджень, оскільки в таких текстах військові терміни не лише виконують своє пряме призначення, але й набувають нових смислових відтінків і контекстуальних значень. Роман Андрія Кириченка «Мисливці за градами», який змальовує драматичні події, пов'язані з військовими діями, є зразком тексту, в якому військова лексика використовується не лише для точного відображення реалій, а й для створення певного емоційного настрою, напруги та психологічного портрета героїв.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення лексико-семантичних груп військової лексики в художніх текстах є важливим аспектом лінгвістичних досліджень. У таких текстах військова лексика не обмежується вузькою термінологією, а трансформується відповідно до художнього контексту, набуваючи експресивного, емоційного і навіть символічного забарвлення. В умовах війни лінгвісти все активніше аналізують оновлення українського лексикону через призму війни. Дослідниця Ірина Литовченко зосереджується на дериваційних процесах та класифікації військової лексики. Вона виокремлює такі лексико-семантичні групи: назви видів зброї (град, міномет, байрактар); назви військових дій (штурм, наступ, евакуація); назви військових посад і звань